

SZÖVEG –
HORVÁTH PÁL filozófus

SOROZAT –
MAGYAR PÉLDAKÉPTÁR

A POLITIZÁLÓ SZERZETES

A Slachta Margit által életre hívott szociálisan érzékeny katolikus közéletiség és a nők jogaiért kiálló feminizmus rengeteg elméleti és gyakorlati, közéleti, emberiességi és szociális kihívással nézhetett szembe a XX. század traumáinak idején, és ő nem riadt meg semmiféle feladattól.

- ◆ Slachta Margit 1884-ben született lengyel eredetű katolikus nemesi család gyermekeként Kassán. A família korábbi nemzedékeiben ügyvédek, tisztviselők, vármegyei hivatalnokokat találunk, apja a Kassai Takarékpénztár igazgatója volt. Margit szülővárosában végezte iskoláit, majd Kalocsára került, az ottani tanítóképzőbe, ahol német-francia szakos képesítést szerzett. Győrben, majd a pesti állami tanítóképzőben vállalt állást. 1908-at írtak, ez az esztendő pedig sorsdöntőnek bizonyult családjá, de az ő számára is. Fény derült arra, hogy apja felelőtlen döntésekkel csődbe vitte az általa vezetett pénzügyintézetet, és saját családját is. Nem maradt más választásuk, mint az, hogy megélhetési okokból és a szegényen elől menekülve az egész család kivándoroljon Amerikába. Margit azonban, aki már ekkor is igen határozott, céltudatos, önálló nő volt, nem ment a többiekkel. Már csak azért sem, mert ebben az időben talált rá igazi hivatására.

A szociális munka és a nők védelme mellett kötelezte el magát, bekapcsolódott az Országos Katolikus Nővédő Egylet munkájába. Állását feladva Berlinben nyert képzést a nőmozgalmi munkára, rövidesen pedig már lányok, asszonyok számára szervezett szociális tanfolyamokon tartott előadásokat. Ekkor ismerkedett meg Farkas Edittel, a korabeli hazai katolikus nőmozgalom és szociális munka nála idősebb alakjával, aki Szociális Missziótársulat néven, Prohászka Ottokár fehérvári püspök támogatásával olyan, apácarendnek nem minősülő, ám a kánonjog hatálya alá tartozó és egyházi jellegű szervezet megalapításán dolgozott, amelynek egyszerű fogadalmas tagjai a karitatív és szociális munkát, különösen a nők támogatását tekintették feladatuknak. Margit tagja lett a szervezetnek. A világban munkálkodtak, de lényegében szerzetesi életet éltek. A krisztusi szeretet szellemében végezték feladatukat, a szociális nőiskolák

rendszerének megszervezését, amelyből előadóként és vezetőként Margit is kivette a részét. Ez a munka a nőtársaknak kínált képzést, érdekvédelmi és érdekképviseleti tevékenységet jelentett, a nők jogaiért, egyenjogúsításáért. Egyebek között szavazati joguk elnyeréséért folytatott küzdelmet. A társulat házakat létesített, hallatta hangját a közéletben, sőt Keresztény Nő, majd pedig Magyar Nő címmel lapot is kiadott, amelyeknek Slachta Margit lett szerkesztője és állandó szerzője. A világháború előtt és alatt ez a lap A keresztény feminizmus lapja beszédes alcímmel látott napvilágot, a nők egyenjogúsítását követelve.

KÉT TŰZ KÖZÖTT

Margit a korábban csak a baloldal, a szociáldemokraták által felvállalt nőügyet keresztény szellemben igyekezett szolgálni, vállalva azt is, hogy konzervatív egyházi körökben gyanakodva, értetlenül, a baloldalon ellenségesen nézték a munkáját. Ez a munka sok mindenre kiterjedt, a női egyenjogúság törvényi biztosításának és a nők

választójogának követelése mellett gyakorlati képzéseket nyújtó tanfolyamokat, családvédelmi akciókat, a sajátosan női foglalkozásokra irányuló képzéseket, felvilágosító, érdekvédelmi munkát is magába foglalt. Része volt hátrányos helyzetű nők, cselédek, elhagyott asszonyok, leányanyák felkarolása is. A háború alatt a Társulat már a Keresztény Szocialista Párt női tagozataként is működött, 1918-ban pedig a nagyobb közéleti jelenlét érdekében Margit Keresztény Női Tábor néven önálló politikai szervezetet is létrehozott. Az őszirozás forradalom idején üdvözölte a Károlyi-kormányt, mert az megadta a nőknek is a választójogot, más politikai témákban azonban ekkor és később is legitimista, királypárti nézeteket vallott, a trianoni béketárgyalások idején a győztesektől igazságos elbírálást követelő nőtüntetést szervezett.

AZ ELSŐ NŐ A PARLAMENTBEN

Amikor 1920-ban nemzetgyűlési választásokra került sor, a Keresztény Nemzeti Egység Pártja színeiben egy pótválasztáson Budapest I. kerületében mandátumot szerzett. ➤

Margit a korábban csak a baloldal által felvállalt nőügyet keresztény szellemben igyekezett szolgálni, vállalva azt is, hogy konzervatív egyházi körökben gyanakodva, a baloldalon ellenségesen nézték a munkáját.

Ő volt az első nő az ország házában, ami hatalmas áttörést jelentett, ekkor derült ki, hogy az épületben még női toalett sem volt. Bár a képviselők zöme furcsának találta, hogy egy nő, ráadásul egy katolikus apácaféle ül közöttük, Slachta Margitot ez nem hozta zavarba. A két esztendő alatt, amit a Tisztelt Házban töltött, huszonnyolc beszédet mondott, több törvényjavaslatot terjesztett elő, elérte, hogy a többiek egyenrangú társaként tekintsenek rá. Megnyilatkozásaiban ekkor is a szociális igazságosság és a női jogok mellett szállt síkra. 1922-ben mandátuma megszűnt, az új választáson való indulását a püspöki kar kívánságára Farkas Edit megtiltotta. Ekkor indult a Szociális Missziótársulatnak szabályozott szerzetesi közösséggé való átalakítása. Margit ezzel nem értett egyet, a világból, a közéletből való kivonulás veszélyét érezte benne. A Farkas Edittel való ellentéte oda vezetett, hogy 1923-ban néhány társával kizárták a Társulattól, ám ők heteken belül az eredeti célok mentén, Szociális Testvérek Társasága néven új közösséget hívtak életre.

AMIKOR NEM CSAK SZAVAKRA VOLT SZÜKSÉG

Margit vezetésével a következő két évtizedben ez a közösség szépen gyarapodott, házak sorát nyitotta meg, életre hívták a munkájuk lelki támogatására hivott Szentlélek Szövetséget, az anyagi fedezet egy részéről pedig úgy gondoskodtak, hogy a nővérek Amerikában és Kanadában vállaltak munkát, ott is meggyökereztetve a Társaságot. Margit számára a II. világháború éveit is tartogattak új kihívásokat. Mélyen hívő emberként felemelte a szavát a nyilvánosság előtt a zsidótörvények, majd a deportálások ellen, petíciót adott

be a munkaszolgálatosok érdekében, amikor pedig Szlovákiában a zsidók tömeges megsemmisítése fenyegetett, Rómába ment, XII. Pius pápánál elérve, hogy járjon közbe Tiso páter kormányánál az akció felfüggesztése érdekében. A hazai deportálások idején a társaság házai üldözött zsidóknak adtak menedéket, olyanoknak, mint az író Heltai Jenő, a szobrász Vilt Tibor, a színésznő Márkus Emília és sokan mások, munkatársai közül pedig Salkaházi Sára életét is adta az üldözöttekért.

KOMMUNIZMUSBAN ÉS EMIGRÁCIÓBAN

Margit 1945-ben, a háború után pártonkívüliként ismét bekerült a parlamentbe, az 1947-es választásokon pedig a közben párttá alakult Keresztény Női Tábor színeiben nyert mandátumot. Ellenzéki, kereszténydemokrata elveket képviselt, élesen bírálta a baloldal politikai sakkhúzásait, amivel sokakat haragított magára. Utolsó nagy beszédét az egyházi iskolák államosítása ellen mondta el 1948 nyarán, a munkáspárti képviselők zajos tiltakozása közepette. Szinte dicséretnek számít, hogy az 50-es és a korai 60-as évek egyik legelvakultabb, vérgőzös pártembere, a közbeszédben – mivel valaha pékinas volt – csak Buci Gyurinak csúfolt Marosán György elvtárs durva beszólásokkal kísérelte felszólalását. Az államosítási törvényt elfogadták, amikor pedig a kommunista-szociáldemokrata többség ezt ünnepelve a Himnusz éneklésébe kezdett, ő ülve maradt, amiért fél évre kitiltották a Tisztelt Házból és megvonták mentelmi jogát. Ezt követően már bujkálnia kellett, 1949 nyarán pedig illegálisan elhagyta az országot, ahol a nővérek a Társaság feloszlása után titokban folytatták munkájukat. Margit Bécsbe ment, de amikor a Rákosi-éra derekán kiderült, hogy hazatérésére nincs esély, végleg Amerikába, a Társaság egyik ottani házába költözött. Nemes Borbála álnéven dolgozott a Szabad Európa Rádióknak, 1956-ban segítette a menekülteket, de lassan elszigetelődött. Utolsó éveit, amelyeket a Társaság amerikai szervezetében töltött szakadás is keserített, testileg és lelkileg fokozatosan leépülve töltötte Buffalóban, 1974 elején bekövetkezett haláláig. Berkeley Springsben temették, zsidómentő munkáját pedig a Yad Vaseum a Világ Igaza kitüntetéssel ismerte el 1985-ben. Itthon a rendszerváltás hozta meg személye rehabilitációját; a Társaság, amely őrizi emléket, kiléphetett az illegalitásból és a 90-es években hivatalos pápai elismerést nyert, ő maga pedig halála után több kitüntetésben részesült, emléktábla, utcanév idézi alakját, mint a szociálisan érzékeny katolikus közéletiség megtestesítőjét. ♦

VÁRKERT
BAZÁR

2020.
március 15.

ÜNNEPI PROGRAMOK a Várkert Bazárban

Egész napos, ingyenes kézműves foglalkozások és programok

10:00 **NEM ENGEDÜNK A '48-BÓL!** – Forradalmi vezetett séta a budai Várnegyedben

10:30-20:00 **ZÁSZLÓK, HA LENGENEK** – Gyerekrajz kiállítás

11:00-12:00 **JÖNNEK A HUSZÁROK** – Kolompos Együttes

16:00 **SZÍNÉSZNŐK FORRADALMA** – Megtudhatjuk, hogy korunk hat híres írónője hogyan bújta az 1848–49-es forradalom legnevesebb nőalakjainak bőrébe.

Berg Judit, Farkas Adrienne, Karafiáth Orsolya, Kormos Anett, Szabó Borbála, Ugron Zsolna novelláit előadják: **Balsai Móni** és **Udvaros Dorottya** színművészek, **Beck Zoltán** (30Y) és **Nényei Pál** író.

A délutáni előadásra a részvétel regisztrációhoz kötött.

19:00-20:00 **A SZÉP SZABADSÁGÉRT...**

Ünnepi táncelőadás a **Duna Művészegyüttes**,
a **Fitos Dezső Társulat** és
a **Szentendre Táncegyüttes** előadásában.

Belépő: **1 848 Ft**

varkertbazar.hu

SZÖVEG –
JÓNÁS ÁGNES

KÉP –
PÁCZAI TAMÁS

SOROZAT –
RIPORT

AZ ELFOGADÁS CSELEKVÉS

„Mi abban hiszünk, hogy mindenki elég gazdag ahhoz, hogy másoknak segítsen. Az esélyegyenlőség megteremtése aktív beavatkozást, cselekvést igényel” – mondja **Kalmár Judit**, a Nem Adom Fel Alapítvány Érzékenyítő Programjának szakmai vezetője. Tréningjeiken játszanak, vetítenek, közös kirándulásokat és művészeti tevékenységeket szerveznek – formálva ezekkel a gyerekek fogyatékossgal élőkkal szembeni attitűdjét.

Igyekeznek felszámolni a sztereotípiát, miszerint csak a sérült emberek szorulhatnak segítségre.

◆ Judit a kezdetektől tagja az alapítványnak, férjével két halmozottan fogyatékos gyermeket nevelt fel. Lánya születése után úgy döntött, elhagyja az óvónői pályát, és energiáját a „fogyatékos ügyre” összpontosítja. Hat év alatt Budapesten 91 helyszínen, Magyarországon 77 városban, illetve a határon túl Martonvásárhelyen, Ungváron, Csíkszentdomokoson, Nagyszalontán, Méréfalván és Szentegyházán tartottak szemléletformáló tréningeket, a Szigeten pedig harmadik éve vannak jelen.

HA ÉN TE LENNÉK

A budapesti általános iskolában kora reggel kezdődik a tréning – a fiatalok játékosan ismerhetik meg a sérültségi formákat, amelyekkel más emberek együtt élnek. A szemléletformálást tapasztalati szakértők, vagyis fogyatékosokkal élő trénerok tartják, igyekezve felszámolni a sztereotípiát, miszerint csak a sérült emberek szorulhatnak segítségre. A gyerekeknek több állomáson is végig kell menniük, minden egyes állomás egy felfedezésre váró kis sziget, ahol a hallás- látás- és mozgássérült szakvezetők történeteivel is megismerkedhetnek.

A kezdeti megilletődöttség után a fiatalok leplezetlen kíváncsisággal merülnek el egy olyan világban, amelyet korábban csak távolról szemléltek. Megtanulják, hogyan kell a színeket vagy a napokat eljelelni, bekötött szemmel gyurmázni és közlekedni, homlokkal írni. Kipróbálhatják, milyen egy mozgássérült sportág, például a kerekesszékes röplabda. A szájjal festés közben rádöbbennek, hogy hátrakulcsolt kézzel még egy olyan egyszerű részfeladat is nehéz, mint az ecset bevezetése. A terem hátsó felében Czene András tréner (aki csak árnyékokat lát, zöld és szürke hályog miatt vesztette el látását) a látássérültek közlekedéséről beszél. „Többnyire örülünk, ha valaki odajön, és kedvesen megkérdezi, hogy segíthet-e. De ha átvon-szol a zebrán, az nem esik jól. Szívesen vesszük, ha belénk karolva

vezetnek bennünket” – mondja, és felhívja a figyelmet arra, hogy vak és gyengénlátót a bal oldalán kísérvünk az útján, így jobban megőrzi biztonságérzetét. Megtudjuk azt is, hogy vakvezető kutyát nem illik engedély nélkül simogatni és etetni, mert ez elvonhatja a „szolgálatban lévő” négy lábú figyelmét.

Máthé Gergely kommunikációban akadályozott tréner épp a speciális kommunikáció megoldásait mutatja be: szemüvegére rögzített speciális eszköz, úgynevezett kopogtató segítségével gépel laptopon. Időközben megtudom Kalmár Judittól, hogy kapható már úgynevezett fejegér is, amely a fej mozgásával, pislogással és a száj becsukásával vezérli a kurzort – ez egy jó minőségű webkamerából és egy szoftverből áll. Lenyűgöző, ahogy a Nem Adom Fel Alapítvány megszeretteti a maga hőseit, és megérteti velünk, hogy alázattal kell megállnunk a másik ember egyénisége, személyisége előtt. A következő teremben Fabók Endre mesél magáról. Tizenhat évesen volt az első állapotromlása, egy évvel később diagnosztizáltak nála sclerosis multiplexet. Sokáig úgy akart élni, mint az egészséges emberek, de ez folyamatos csalódáshoz és önbizalomvesztéshez vezetett. „A betegséget is meg kellett tanulnom. Elfogadtam, hogy a saját korlátaimon belül kell működnöm. Az akadályok nemcsak a külvilágban vannak, a testemben is hordozok néhányat. Ha elfogadó környezetben vagyok, akkor viszonylag hamar megszokják a furcsaságaimat, például azt, hogy néha rángatózom vagy hogy gyakran elfelejtek dolgokat. Még mindig fel tudom idézni gyermekkorom színeit és élményeit, a rövid távú memóriám azonban sokszor megviccel: gyakran elfelejtek borotválkozni vagy átöltözni.”

A renthagyó iskolai napot a NEMADOMFEL Együttes koncertje zárja, a közönség álló vastappsal jutalmazza őket. ◆

Czene Andris érzékenyít

Klabacsek Dániel mesél a látássérült élet kulisszatitkairól

Takács Veronika és Nagy Zsolt mutatják be a kerekesszékes közlekedést a Szent István Közgazdasági Szakgimnázium és Kollégium diákjainak

Veronika fantasztikus kapcsolatokat teremt kedves mosolyával és megnyerő személyiségével

Az egyik gyakorlaton hangzó dobozokat párosítanak össze a diákok

A program legizgalmasabb része a kerekesszékes egyensúlyozás

SZÖVEG ÉS KÉP –
PÁCZAI TAMÁS

SOROZAT –
RIPORT

AZ AKADÁLYMENTESÍTÉS FEJBEN KEZDŐDIK

Napjainkban a továbbtanulási lehetőségek nagy része akadálymentesített, a megváltozott munkaképességűek így nagyon sok szakmát sajátíthatnak el, viszont ezt a tanult képességüket a munkaerőpiacon csak egy elfogadó közegben tudják megfelelően hasznosítani. Ennek érdekében a Kézen Fogva Alapítvány kiválasztja és mentorálja a megváltozott képességű munkavállalókat, valamint közvetítenek a munkáltató felé, a Nem Adom Fel Alapítvány pedig szakértőivel a megváltozott képességű munkavállalót foglalkoztató munkahelyeket is meglátogatja.

◆ A munkahelyi érzékenyítés 8-10 éve futó sikeres program. „Egy civil szervezet és a befogadó vállalkozás sok mindent tehet azért, hogy felkészítse a munkavállalókat, de elég egy ember, aki ezt a folyamatot megtorpedozza, és a munkát lehet előlről kezdeni. Nemrég például HR-vezetőket érzékenyítettünk egy 3-szor 8 napos, komoly képzésen. A végén azt mondták, hogy azonnal felvinnének megváltozott képességű munkavállalókat, de rögtön hozzátették, hogy a főnökeik már nem biztos. Nagyon sok összetevős tehát a folyamat: én azt gondolom, hogy helyük van a megváltozott munkaképességű embereknek a nyílt munkaerőpiacon, de csak bizonyos feltételekkel. Ha ezeket megteremti a munkahely – vagyis fejben megtörténik az akadálymentesítés – és elkezd felkészülni egy megváltozott befogadására, akkor nagyon gördülékeny lehet a folyamat” – mondja Kalmár Judit.

A törvény szerint a 20 főnél több munkavállalót alkalmazó vállalkozásoknak elég komoly büntetést kell fizetniük, ha nem foglalkoztatnak megváltozott munkaképességű embert. Éppen ezért kiemelten figyelnek arra, hogy olyan szervezethez forduljanak, ahol jó képességű és jól szocializált embereket találnak, hiszen ez a két tulajdonság éppen úgy összetartozik, mint az ép embereké. Judit szerint még mindig történik olyan, hogy megváltozott munkaképességű személyt úgy vesznek fel

dolgozni – például nagyobb közértekbe –, hogy az ott dolgozók igazából nem alkalmasak a fogadására, ezért ezek a munkavállalók általában önhibájukon kívül kihullanak a rendszerből.

„Veszélyforrás lehet az is, ha valaki túl jól teljesít. Ilyenkor egyre nagyobb terhet raknak rá, azonban nem véletlenül megváltozott munkaképesség az állapotuk elnevezése. A helyzetet külső mentor tud segíteni, aki figyel, és megoldásokat javasol, hogy ne terheljék túl a munkavállalót. Egyszer kihelyeztünk egy iskolába takarítani egy értelmi sérült lányt. Minden rendben volt, nagyon ügyesen takarított, de a másik takarítónő is felismerte ezt, és elkezdte megcsináltatni vele a saját feladatait, a biológiananár pedig a szertárát akarta kitakarítani vele. Ő szólt a mentorának, aki tisztázta az igazgatónővel a feladatait, így megvédhettük a megváltozott munkaképességű dolgozónk érdekeit.”

Az alapítvány az érzékenyítő programokon a munkahely típusához illeszkedően választ tapasztalati szakértőt (ez egy fogyatékossgal élő ember, aki elfogadta állapotát, és meg tudja tanítani környezetét arra, hogyan kommunikáljanak vele).

„Egyre több hallássérült embert vesznek fel munkahelyekre, ezért Iván, aki siket, például bemutatja azokat a telefonos alkalmazásokat, amelyek segítségével teljesértékűen

Kalmár Judit kezdi a foglalkozást a KPMG-nél

Nagy Balázs mutatja be, hogy akadályozott mozgással is lehet a számítógépet használni

A hallássérült Iván a jelnyelvet tanítja fényképek segítségével

Nagy Zsolt egy merész, de teljesen biztonságos mutatóvannal azt tanítja, hogy boruláskor hogyan lehet „talpra állni” a kerekesszékekkel

A képek a KPMG Magyarország könyvvizsgáló, adó- és üzleti tanácsadó társaság irodájában készültek. Egy kollégájuk baleset következtében maradandó sérüléseket szerzett, és tudatosan szeretnének fejlődni abban, hogy segíthessék a visszailleszkedését.

kommunikálhatunk vele. Hoztunk két Asperger-szindrómás fiataalt, akik magas IQ-val rendelkeznek, több nyelvet beszélnek. Nagyon jól lehetne őket alkalmazni, de hozzájuk kell olyan ember, aki ért a nyelvükön, és nyitott légterű, több tucat emberrel dolgozó irodába nem lehet őket betenni, de egyedül vagy kettesben, privátabb környezetben már nagyon otthonosan mozognak. És itt van Andris, aki szinte teljesen vak, de versenyszerűen lovagol, tavaly a látók között is nyert derbit!”

„Ez a távirányító, amit a kezemben szorongatok – mondja Andris –, egy eszköz, amivel az akadálymentesített lámpákat aktiváljuk. Nagyon hasznos a tömegközlekedésben, mert össze van kötve a BKK Futár online rendszerével, így bemondja a megállóban, hogy melyik busz/villamos hány perc múlva és hova érkezik, a négyes metróra pedig sípol a mozgólépcső, ha megnyomom a gombot, így jelezve, hogy merre menjek.” ♦

- ◆ A Néprajzi Múzeum őrzi az ország egyik legrégebbi és legnagyobb fénykép- és rajzgyűjteményét. Közel 350 ezres fotóanyagának egy része eddig is elérhető volt a múzeum honlapján, azonban márciustól újabb 35 ezer fénykép közül böngészhetünk, amelyek mindenki számára elérhetően, vízjelek nélkül kerülnek fel az adatbázisba (gyujtemeny.neprajz.hu). A legmodernebb technikával digitalizált alkotások mindegyike **PÁRATLAN IDŐUTAZÁS**, a Néprajzi Múzeum kezdeményezése egyben jól illeszkedik a nemzetközi sorba is.

Ködmönt viselő idős asszony a fényképezés kedvéért az udvaron fon, autokróm üveglemez, Gönyey Sándor felvétele, Cigánd, 1924
Néprajzi Múzeum, F 55016

Palóc menyecske, autokróm üveglemez,
Gönyey Sándor felvétele, Karancsság, 1928
Néprajzi Múzeum, F 58655

Nemrég a 14 párizsi múzeumot összefogó Paris Musées 100 ezer műalkotást tett elérhetővé, köztük 60 ezer régi fényképpel (parismuseescollections.paris.fr), a Biodiversity Heritage Library pedig többmillió gyűjteményéből osztott meg 150 ezer olyan illusztrációt szabadon felhasználhatóan, amelyek a földi élet sokszínűségét ábrázolják ([flickr.com/photos/biodivlibrary](https://www.flickr.com/photos/biodivlibrary/)). ♦